

**POLONIJNA DZIAŁALNOŚĆ AKADEMII POLONIJNEJ W
CZĘSTOCHOWIE W KONTEKŚCIE NAUCZANIA JANA PAWŁA II**

I Polonijny wymiar emigracyjnego nauczania bł. Jana Pawła II. 1. Papieskie nauczanie w czasie pielgrzymek apostolskich. Papieskie spotkania z Polonią, wyrażające się zawsze w wymiarze głębokiej ojcowskiej troski, w poczuciu wspólnoty kulturowej oraz w jedności emigracyjno – pielgrzymiego losu były zawsze czasem niezwykłego zatrzymania nad rolą kultury w dziejach Polski i emigracji, nad stosunkiem kultury do wiary oraz duchowej tożsamości narodu. Podkreślały różnorodne formy więzi, łączące emigrantów z krajem pochodzenia, różne motywacje wychodźstwa i różne uwarunkowania historyczne. Niezwykle często papież przechodzi w tychże wystąpieniach od pojęcia narodu do definiowania Polonii, jako “części narodu, który żyje nie tylko w swoim historycznym pniu nad Wisłą, ale także w różnych miejscach świata”¹.

Wśród wielu elementów istotnych dla tożsamości narodowej Polaków żyjących w diasporze, Jan Paweł II eksponował język ojczysty. Wielokrotnie też podkreślał wkład Polonii w pomnażanie polskiej kultury w świecie oraz znaczenie jej świadomego świadczenia o kraju, będącego wyrazem nierozzerwalnej więzi z Ojczyzną. Szczególną rolę przypisywał młodemu pokoleniu Polonii, które mimo powszechnych pokus odrzucenia kultury ojczystej powinno dojrzeć do syntezy kultur, uwzględniającej dziedzictwo kraju przodków.

W tym kontekście przypomnieć jeszcze warto wezwanie Jana Pawła II, kierowane do środowisk polonijnych, w myśl którego Polonia zobowiązana jest do bycia aktywną i świadomą swego posłannictwa częścią Polski poza Polską. Wyznaczone zostaje jej zadanie ciągłej determinacji w budowaniu tożsamości duchowej, której fundament stanowi historyczne dziedzictwo narodowe. Temu budowaniu służyć ma podtrzymywana stale więź z krajem, traktowana w kategoriach nakazu moralnego, z drugiej strony jako swoista potrzeba serca. Źródłem wszelkich poczynań ma być jednak zachowanie chrześcijańskich wartości,

które są niezbędnym warunkiem wkładu w rozwój nowych ojczyzn i kraju pochodzenia.

Kwestii tożsamości narodowej, odniesieniem do ojczyzny i problemowi emigracji Jan Paweł II poświęca zwykle najwięcej uwagi. W swych wystąpieniach często przedstawia również elementy odnoszące się do wiary i kościoła katolickiego, do człowieka jako jednostki czy też człowieka w ujęciu konkretnych relacji społecznych.

Nie sposób byłoby rozwijać myśli poświęconych tożsamości narodowej w wystąpieniach papieskich, nie uwzględniając fundamentalnego założenia, w myśl którego Polacy na emigracji są cenną częścią Polski, są “Polską wyrwaną z własnych granic”². Poszerzeniu ulega więc sam zakres terminu ojczyzna – jest ona traktowana tutaj nie tylko jako przestrzeń fizyczna, ale przede wszystkim jako ta przestrzeń, gdzie można “odczytywać utrwalone w całej tradycji, w dokumentach, wartości, które nadają sens [...] życiu”³. Na dziedzictwie kulturowym opiera się duchowe życie narodu, w szczególności, gdy ma to miejsce w sytuacji emigracyjnej. To dziedzictwo, jak uzasadnia Jan Paweł II podczas spotkania z Polonią brytyjską “stanowi o nas przez cały ciąg dziejów. Stanowi bardziej niż siła materialna. Bardziej nawet niż granice polityczne”⁴.

Życie wartościami, których źródłem jest kulturowe i religijne dziedzictwo narodu umożliwia własną identyfikację, utożsamienie z krajem pochodzenia, nade wszystko zaś zachowanie godności człowieka. Identyfikacja z tym dziedzictwem łatwiejsza wydaje się być w krajach, gdzie polskie narodowe ideały objawiły się w formie bądź wspólnej walki o niepodległość “za wolność naszą i waszą”, bądź dzięki wielowiekowej tradycji emigracyjnej (Wielka Emigracja we Francji) lub też dzięki utrwalonym postawom wielkich Polaków, których dzieła świadczą o narodzie, z jakiego oni wyrosli (m. in. Ignacy Domeyko w Chile).

Niezależnie od okoliczności, tworzących obraz sytuacji emigracyjnej dziedzictwo kulturowe stanowi dla Polonii źródło wewnętrznej siły i natchnienia, jest

¹ R. Dzwonkowski, Pojęcie Polonii w wystąpieniach papieża Jana Pawła II, w: Przemówienia do Polonii i Polaków za granicą 1979 – 1987, oprac. R. Dzwonkowski, Londyn 1988, S. 597.

² Jan Paweł II, Przemówienia do Polonii i Polaków za granicą 1979 – 1987, oprac. R. Dzwonkowski, Londyn 1988, S. 89.

³ Tamże, S. 59.

⁴ Tamże, S. 141.

POLONIJNA DZIAŁALNOŚĆ AKADEMII POLONIJNEJ W CZĘSTOCHOWIE W KONTEKŚCIE NAUCZANIA JANA PAWŁA II

także specyficznym kluczem, umożliwiającym interpretację dziejowych losów, priorytetów oraz czynników determinujących jej rozwój.

Odniesienie do Ojczyzny, czyli kraju pochodzenia i do całej jego spuścizny kulturowej jest traktowane jako relacja obustronna. Emigrant potrzebuje więzi z krajem swych przodków, z drugiej strony kraj pochodzenia brak tejże więzi odczuwa jako stratę lub szkodliwe rozproszenie. Tę prawdę uświadamia m. in. Polakom w Kolumbii Ojciec Święty, tłumacząc znaczenie synowskiej powinności względem Ojczyzny tymi słowami: „Bo wobec Ojczyzny zaciąga się dług, tak samo, jak się zaciąga dług wobec rodziny, wobec rodziców. To jest podobny związek, bardzo podobna zależność i bardzo podobny też dług”⁵.

Pragnąc wyjść naprzeciw takiemu stanowi rzeczy oraz sprostać pokładanym nadziejom emigracja świadoma swej roli nie może traktować opuszczenia kraju jako zerwania więzi, bądź ich osłabienia, ale winna widzieć w swym losie szczególnie posłannictwo, mające na względzie twórcze, pozytywne przeszczerpienie kulturowego bogactwa do nowej rzeczywistości. Nobilitacją wydaje się również podniesienie rangi służby ojczyźnie do kategorii ofiary, tej samej którą składały rzesze emigrantów minionych epok, uosabiających Mickiewiczowskie pielgrzymstwo, tej samej którą składa Papież – Pielgrzym⁶.

Ma On głęboką świadomość, co wielokrotnie podkreśla w swoim słowie do rodaków żyjących poza krajem, że życie Emigracji wyrażać się musi w dualizmie – z jednej strony nie może ona ulec rozproszeniu, by nie zatracić swego ducha, z drugiej strony nie może żyć w izolacji, bo to również niesie ze sobą liczne dla niej niebezpieczeństwa. Do takich niebezpieczeństw zalicza m. in. nacjonalizm. Jest on zaprzeczeniem Bożego porządku w świecie, w myśl którego fakt bycia dziećmi jednego Boga czyni wszystkich ludzi braćmi. Według więc Bożego zamierzenia „emigracja [ma stać się] wyrazem [...] wzajemnego świadczenia społeczeństw i narodów wobec siebie”⁷. Proponowany tu uniwersalizm wymaga dojrzałej i świadomej postawy wobec emigracji. Aktualnym problemem staje się również fakt braku jedności w środowiskach polonijnych. Wpływa on niekorzystnie na wszystkie wymiary życia emigracyjnego oraz przyszłościowo prowadzi do

złobnych konsekwencji. Z uwagi na to w wystąpieniach papieskich pojawia się wezwanie do podjęcia odpowiedzialności za właściwy kształt emigracji dziś i w przyszłości oraz prośba o jedność o „te same dążenia, tę samą miłość, wspólnego ducha”⁸.

Pojmowanie świata jako wspólnego domu Ojca nakłada na środowiska emigracyjne te same obowiązki wobec kraju osiedlenia, jakie posiadają jego obywatele. Mocy stwierdzeniu dodaje odniesienie do słów Jeremiaszowych: „Starajcie się o pomyślność kraju, do którego was zesłałem. Módlcie się za niego do Boga, bo od jego pomyślności zależy wasza pomyślność (Jr 29,7)”⁹. Prawo Polaków do wspólnego domu, obywatelstwa wśród narodów świata potwierdzone zostało również dziejowo – poprzez szlachetne kulturowe czy militarne dzieła na frontach całego świata.

Kraj osiedlenia traktowany jest i definiowany prawie zawsze jako nowa ojczyzna, jako miejsce tworzenia nowej rzeczywistości, pisania nowej historii, ale co istotne ta nowa ojczyzna ma być miejscem dialogu z Bogiem, człowiekiem i światem. Dialog ten zakłada w swej istocie dojrzałość człowieka oraz świadomość jego własnej tożsamości. „Prowadzić dialog [jak podkreśla Jan Paweł II] to znaczy szanować podmiotowość każdego człowieka, podmiotowość całego społeczeństwa czyli narodu”¹⁰. Z dialogiem wiąże się odpowiedzialność już nie tylko za kraj pochodzenia, ale także za nową ojczyznę, miejsce, gdzie „pozostawia [się] niepowtarzalny ślad swego istnienia, swego życia, swojej wiary, swoich decyzji”¹¹.

Również okolicznościowe spotkania Papieża z Polonią posiadają swoją specyfikę i sobie właściwą atmosferę. Spotkania z pielgrzymkami polonijnymi, harcerzami polskimi za granicą, czy Radą Koordynacyjną Polonii Wolnego Świata stają się okazją do rozważań na temat znaczenia wiary katolickiej i duszpasterstwa polonijnego w życiu emigracji polskiej.

Wielokrotnie podkreślany zostaje wówczas fakt polskiej specyfiki emigracyjnej oraz przeświadczenie, iż emigracja nie kończy się wraz z pierwszym pokoleniem. Wnoszone bowiem przez rzesze emigrantów w obce dotąd środowisko elementy takie jak: sposób myślenia, język, obyczaj, religia, tradycja czy kultura narodowa to swoista spuścizna duchowa Ojczyzny, trwającej odtąd nawet poza jej granicami.

⁵ Tamże, S. 103–104.

⁶ „... myślę, że spełniając jak umiem najlepiej moją posługę na rzymskiej stolicy św. Piotra, również służę mojej Ojczyźnie tak jak umiem”, tamże, S. 87–88.

⁷ Tamże, S. 86.

⁸ Tamże, S. 109.

⁹ Słowa przypominane Polonii francuskiej przez Jana Pawła II w Paryżu 31 V 1980, tamże, S. 81.

¹⁰ Jan Paweł II, *Nauczanie społeczne 1982*, Warszawa 1986, S. 799.

¹¹ Jan Paweł II, *Przemówienia do Polonii i Polaków za granicą 1979–1987 ...*, S. 115.

POLONIJNA DZIAŁALNOŚĆ AKADEMII POLONIJNEJ W CZĘSTOCHOWIE W KONTEKŚCIE NAUCZANIA JANA PAWŁA II

Inaczej sytuacja przedstawia się w kolejnych pokoleniach emigracyjnych, kiedy rodzice, tworząc dom w nowym środowisku, nadal wykazują troskę o narodowe wartości i kultywowanie wyniesionej z kraju tradycji, zaś młode pokolenie zmuszone jest do stopniowej integracji z miejscowym społeczeństwem i przyjmowania jego wzorców zachowań. Te właśnie pokolenia wymagają szczególnej opieki ze strony duszpasterstwa polonijnego.

Wielokrotnie w wystąpieniach papieskich uwaga Ojca Świętego skupiona jest na fakcie, iż Polacy, trwale zamieszkujący w nowych krajach swego osiedlenia żyją z konieczności w świecie dwóch kultur, odmiennych tradycji i zwyczajów, co powoduje specyficzne problemy dotyczące rodziny, zwłaszcza kwestii dotyczących wychowania młodego pokolenia.

Prawda o człowieku zajmuje naczelne miejsce w wypowiedziach Jana Pawła II i jest ona z natury rzeczy fundamentem wszystkich Jego nauczania. Od tego źródła wypływa zawsze wszelka analiza, która sytuuje się ostatecznie w rozmaitych kontekstach.

Człowiek w myśl nauczania papieskiego „żyje zawsze we wspólnocie, należy do różnych społeczności i społeczeństw. Jest synem lub córką swego narodu, dziedzicem jego kultury i wyrazicielem jego dążeń”¹², z uwagi na powyższe „nie można dotrzeć do niego samego wśród wszystkiego, co go określa i warunkuje jego ziemskie bytowanie”¹³. Jednakże, aby zrozumieć osobę ludzką, będącą podmiotem każdego działania „trzeba nieustannie powracać do podstawowych prawd o człowieku”¹⁴.

W szczególny sposób sytuacja emigracyjna stawia człowieka przed koniecznością dorastania do duchowej dojrzałości. Tym samym człowiek w nowej dla niego sytuacji przekraczać musi samego siebie, musi posiadać więcej „mocy ducha, (...) wiary, nadziei i miłości, by nie zatracić w tej walce tego (...), co stanowi o jego człowieczeństwie”¹⁵.

Dostrzec należy, iż w bliskim znaczeniowo kręgu w papieskich wystąpieniach do Polonii pojawia się określenie emigrant i człowiek nadziei – najpierw jest to nadzieja na pomyślną walkę o odrodzenie zniewolonej ojczyzny, potem na lepszy byt w nowej ojczyźnie, w końcu jest to nadzieja na realizację ideałów, którym emigrant chciał pozostać wierny.

Człowiek otwierający się na nową rzeczywistość emigracyjną nie przestaje być człowiekiem niosącym nadzieję ojczyzny, jak i tym, który dla tej ojczyzny jest nadzieją. Kraj pochodzenia, który, jak podkreśla to Jan Paweł II „nie wyposażył emigrantów (...) w dobra materialne”, ubogacił ich duchowym dziedzictwem, a to stanowiło o nich i tworzyło ich w całej pełni¹⁶.

W wystąpieniach papieskich jedność emigrantów to zespolenie serc, to jedność przez wspólne dziedzictwo kulturowe: „dziedzictwo tysiąclecia, dziedzictwo przodków”, „dziedzictwo kultury”, „dziedzictwo wiary, dziedzictwo Chrystusa i Kościoła”¹⁷. Jedność wyraża się jednak nie tylko przez wspólne dziedzictwo czy te same korzenie, lecz najpełniej uwidacznia się przez wspólną ofiarę Polaków. Myśl tę, podjętą jeszcze przez kardynała Stefana Wyszyńskiego przypomniał Ojciec Święty podczas audiencji z okazji 40-lecia bitwy pod Monte Cassino 18 V 1984 r. powtarzając, iż „Walka o Monte Cassino była walką o wyższe i szczytniejsze wartości, które należało uratować i okupić dla całej rodziny ludzkiej”¹⁸. W innym miejscu, w słowach skierowanych do młodych podkreślona zostaje przez papieża kwestia wartości ofiary, iż tylko ona „może [...] dać poczucie sensu życia i poczucie spełnienia życia”¹⁹. Ofiara wymaga więc uczestnictwa, a uczestnictwo – odpowiedzialności, za życie swoje i za życie społeczne.

2. Papieskie nauczanie w czasie okolicznościowych spotkań z Polonią.

Jedno ze spotkań Jana Pawła II z młodzieżą polską na emigracji, które miało miejsce w Castel Gandolfo w dniu 3 VIII 1982 r. wyeksponowało prawdę i wolność – wartości, których brak jakże boleśnie odczuwany był przez liczne pokolenia na całym świecie. Są to bowiem wartości nienaruszalne, gdyż na ich fundamencie opiera się wartość życia, w nich „wyraża się wielka godność [człowieka], godność osoby, godność dziecka Bożego”²⁰.

Fundamentem podejmowanych działań – w każdym środowisku, tym bardziej w środowisku emigracyjnym powinien być uniwersalizm chrześcijański, wyrażający się w otwartości i autentyczności, jego zaś podmiotem i centrum być musi człowiek, we wszystkich wymiarach, w

¹² Jan Paweł II, Prawda o człowieku jest wielką siłą działającą na rzecz pokoju, [w:] Jan Paweł II, Nauczanie papieskie, cz. III, red. Florian Kniotek, Poznań – Warszawa 1985, S. 1.

¹³ Tamże.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Tamże, S. 67.

¹⁶ Tamże, S. 66–67.

¹⁷ Por. Jan Paweł II, Przemówienia do Polonii i Polaków ..., S. 110.

¹⁸ Tamże, S. 117.

¹⁹ Tamże, S. 168.

²⁰ Tamże, S. 166.

POLONIJNA DZIAŁALNOŚĆ AKADEMII POLONIJNEJ W CZĘSTOCHOWIE W KONTEKŚCIE NAUCZANIA JANA PAWŁA II

szczególności w wymiarze duchowym. Wymiar uniwersalizmu tłumaczy Jan Paweł II następująco: „Jego wielkość i oryginalność polegają [...] na zdolności łączenia, spajania najbardziej różnych ludów w jedną, żywą, organiczną i dynamiczną całość, w taki sposób, że ani jedność nie doznaje podziałów, ani różnorodność nie traci nic ze swych zasadniczych bogactw”²¹.

Poruszona już wcześniej kwestia uniwersalizmu chrześcijańskiego w wystąpieniach Jana Pawła II znajduje także swój wyraz w odniesieniu do problematyki patriotycznej. W myśl nauczania Ojca Świętego uniwersalizm scala i wzmacnia miłość do ojczyzny własnej, tak, że „może posunąć się ona aż do poświęceń”, z drugiej strony „uwrażliwia na patriotyzm innych, przez co ostatecznie łączą się one ze sobą i wzajemnie wzbogacają”²².

Istotę patriotyzmu Polaków, żyjących poza granicami kraju obrazują wymownie słowa papieża, kierowane do Polonii hiszpańskiej w Madrycie 3 XI 1982 r. To szczególne świadectwo części narodu polskiego uwydatnia prawdę, iż także poza Polską Polacy noszą ojczyznę, promują jej wartości, pozostają wierni jej dziedzictwu i tej szczególnej więzi, jaka łączy Polaków żyjących w różnych miejscach świata. Przypomnieć trzeba też słowa papieskiego uznania dla tej wspólnoty za „zachowywanie wraz z całą tradycją polską, również tego, co jest osią i busolą tej tradycji. To znaczy wiary”²³.

Do wspólnoty polskiej w Rzymie natomiast w dniu 23 XII 1986 r. Jan Paweł II kieruje słowa wdzięczności za rolę, jaką ona pełni dla Polski w świecie i dla Polski w Polsce²⁴. Rozumiejąc siłę patriotyzmu, wzbogaconą poprzez oddalenie uświadamia także wzajemność tej szczególnej więzi kraju pochodzenia i Polaków pozostających na emigracji.

Wystąpienia papieskie często wskazują na postawy patriotyczne, wyrosłe na fundamencie wydarzeń – symboli. To sięganie do świętych wzorców w dziejach narodu służy poszukiwaniu autentyczności i nobilitacji współczesności. Te same wydarzenia, choć chwalebne są zwykle okupione i uświęcone ofiarą minionych pokoleń. Z tej więc kwestii wyprowadzona zostaje prawda, iż „Polska ma prawo do prawdziwego postępu – takie jak każdy

inny naród, a równocześnie poniekąd szczególne, bo okupione wielkimi doświadczeniami historii”²⁵.

Podczas uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej w Domu Polskim im. Jana Pawła II w Rzymie 27 VI 1985 r. do Polonii świata skierowane zostały przez Ojca Świętego słowa oddające rozmiar zasług polskiej Emigracji. Stało się to okazją do sformułowania ważnej kwestii, w myśl której trwałość i solidność fundamentów życia emigracyjnego wynika z budowania ich nie tyle „na pojęciu emigracja, co na rzeczywistości ojczyzna”²⁶. Prawda ta w całej głębi ma na celu jedno nadrzędne, praktyczne zadanie, a mianowicie: budowę świadomości emigracyjnej na rzeczywistości ojczyzna, tak, ażeby nigdy, w żadnym kontekście „emigracja nie oznaczała wykorzenienia”²⁷.

II. Misja Akademii Polonijnej w Częstochowie w kontekście dziedzictwa kulturowego Polonii.

1. Od patriotyzmu wczoraj do patriotyzmu jutra – aksjologiczne przesłanie Uczelni na nowe tysiąclecie.

Akademia Polonijna rozpoczęła działalność we wrześniu 1992 roku pod nazwą *Wyższa Szkoła Języków Obcych i Ekonomii*. Od 2001 r. poprzez nazwę: *Akademia Polonijna*, Uczelnia wskazuje na odniesienie do wartości, które stanowi *Polska poza Polską*. Akademia kontynuuje tradycję *Studium Generale* – Uniwersytetu powołanego w 1671 roku na Jasnej Górze przez papieża Klemensa X.

Misją Akademii Polonijnej jest kształcenie studentów dla rzeczywistych potrzeb rynku pracy, z międzynarodową wizją kultur i zawodów w duchu chrześcijańskiej odpowiedzialności i zaangażowania w problemy współczesnego świata.

W tym kontekście priorytetowym zadaniem Uczelni jest:

- prowadzenie prac naukowo – badawczych i rozwojowych nad Polonią (pkt 3, par. 8 Statutu Akademii Polonijnej w Częstochowie);
- wychowanie studentów w duchu wartości chrześcijańskich: poszanowania praw człowieka, patriotyzmu, demokracji i odpowiedzialności za losy społeczeństwa i państwa polskiego (pkt 4, par. 8 Statutu Akademii Polonijnej w Częstochowie);
- współpraca z instytucjami polonijnymi, tworzenie forum dla kontaktów i wymiany między naukowcami różnych krajów, a szczególnie związanych z Polonią

²¹ Jan Paweł II, Biskupia „posługa jednania” w dziele integracji patriotyzmu i uniwersalizmu. Do Episkopatu Argentyny w Buenos Aires 12 VI 1982, [w:] Jan Paweł II, *Nauczanie społeczne* ..., S. 659.

²² Jan Paweł II, *Nauczanie społeczne* ..., S. 660.

²³ Jan Paweł II, Świadectwo życia narodu polskiego. Do Polonii hiszpańskiej w Madrycie 3 XI 1982, [w:] *Nauczanie społeczne 1982* ..., S. 797.

²⁴ Por. *Przemówienia do Polonii*..., S. 24.

²⁵ Tamże, S. 63.

²⁶ Tamże, S. 140.

²⁷ Tamże, S. 170.

POLONIJA DZIAŁALNOŚĆ AKADEMII POLONIJNEJ W CZĘSTOCHOWIE W KONTEKŚCIE NAUCZANIA JANA PAWŁA II

(pkt 6, par. 8 Statutu Akademii Polonijnej w Częstochowie);

- wspieranie i utrzymywanie międzynarodowej współpracy naukowej i wymiany kontaktów (pkt 7, par. 8 Statutu Akademii Polonijnej w Częstochowie);

- rozpowszechnianie wiedzy o Polsce, przede wszystkim poprzez publikacje i organizowanie spotkań naukowych (pkt 11, par. 8 Statutu Akademii Polonijnej w Częstochowie)²⁸

W Akademii Polonijnej, uczelni tworzonej na fundamencie wartości chrześcijańskich istotne jest ucieleśnienie przekazu Ewangelii.

Akademia Polonijna czerpie inspirację z chrześcijańskiej wizji człowieka, otwartego na bogactwo różnorodności. Tym samym staje się czytelnym znakiem uniwersalizmu pośród innych społeczności uniwersyteckich.

Z uwagi na swą aksjologiczną tożsamość uczelnia tworzy zróżnicowaną wspólnotę wartości. Przekaz tych wartości obrazuje się najpełniej w procesie socjalizacji. Inspiruje on zarówno studentów, jak i pracowników do rozwoju etycznego – moralnego.

Aksjologiczne ukierunkowanie, odnoszące się do wartości etycznych, społecznych, religijnych, ekonomicznych oraz kulturowych jest określane mianem „procesu twórczego sensu”. W naszej Uczelni obrazuje się ono m. in. we wprowadzeniu wykładów z zakresu filozofii i religii, jak również w uwzględnieniu zagadnień filozoficznych, etycznych i deontologicznych we wszystkich programach kształcenia.

Warto podkreślić, że w roku 2001 Stowarzyszenie *Pro Publico Bono* przyznało Uczelni wyróżnienie w kategorii inicjatyw edukacyjnych na rzecz kultury i dziedzictwa narodowego. Uczelnia kształci bowiem studentów ze zdolnością do krytycznego spojrzenia na różnorodne problemy, wymagające podejmowania odpowiedzialnych decyzji, formuje postawy młodych ludzi, tak, by godni byli przynależać do wspólnoty europejskiej i żyć w poczuciu własnej tożsamości, zgodnie z wartościami chrześcijańskimi, które są spuścizną kulturową oraz ogromnie cennym dziedzictwem Polaków na Obczyźnie.

2. Realizacja inicjatyw z polonijnym przesłaniem.

Szczególne rolę w działalności Uczelni odgrywają inicjatywy naukowo-badawcze i dydaktyczne, których celem jest upamiętnianie i popularyzowanie historii Narodu Polskiego w latach 1939 – 1989, utrwalanie dziejów III Rzeczypospolitej, jak również losów Polonii i Polaków za granicą. Badania koncentrują się na roli i znaczeniu dziedzictwa kulturowego polskich i polonijnych instytucji oraz osób zasłużonych w kraju i poza jego granicami. Uczelnia

inicjuje i realizuje szeroko rozumiane dzieło na rzecz wspierania myśli niepodległej Ojczyzny, w szczególności dotyczy to gromadzenia, opracowywania i upowszechniania archiwaliów oraz poloników zagranicznych.

Edukacyjna misja Uczelni wyraża się w inicjatywach mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat polskiego doświadczenia historycznego, a tym samym pogłębianie świadomości historycznej i patriotycznej młodych pokolenia (mam tu na uwadze pomoc młodemu pokoleniu w poznawaniu własnej przeszłości, jak i wychodzenie naprzeciw jej duchowym potrzebom).

Inicjatywy podejmowane przez Uczelnię, w szczególności spotkania, konferencje, prelekcje, wykłady otwarte, działalność wydawnicza ma na celu popularyzację historii Polski w latach 1939 – 1989, przybliżenie sylwetek i dokonań wybitnych Polaków, kreujących pozytywny wizerunek Polski w świecie / Zofia Korbońska, Jan Nowak Jeziorański, Ryszard Kaczorowski/. Jedną z idei krzewienia dziedzictwa kulturowego Polski jest realizacja programu „Nadal z myślą o Polsce”, w ramach którego od 2000 roku realizowana jest seria pod tym samym tytułem, skupiająca dokumentalne produkcje filmowe, publikacje o tematyce historycznej, spotkania, konferencje, prelekcje i wykłady, związane upowszechnianiem historii Polski po 1939 roku. Program obejmuje także popularyzację serii w środowiskach polonijnych.

Inicjatywy polonijne podejmowane przez Uczelnię służą podtrzymywaniu tradycji narodowej, pielęgnowaniu polskości oraz rozwojowi świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. Ich istotą jest ukazywanie roli i znaczenia dziedzictwa kulturowego Polonii oraz polonijnych instytucji na świecie, z uwzględnieniem wpływu środowisk polonijnych na rozwój kulturowy danego kraju. W tym celu Uczelnia podejmuje – rozwija i wspiera badania naukowe – tak indywidualne, jak i zespołowe. Realizuje również programy edukacyjne, kulturowe oraz społeczne o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim, europejskim i międzynarodowym. Uczestniczy też w sieciach tematycznych m. in. w sferze: etycznej, sportowej, europejskiej, nauk przyrodniczych oraz kształcenia na odległość oraz rozwija wymianę wykładowców i pracowników naukowo – badawczych na wszystkich kierunkach kształcenia akademickiego. Istotnym aspektem polonijnych działań Uczelni jest gromadzenie wydawnictw oraz innych zbiorów dokumentujących dziedzictwo kulturowe Polski i Polonii.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2012

²⁸ Statut Akademii Polonijnej w Częstochowie, www.ap.edu.pl/aktualizacja na dzień 13. 10. 2011/